

Банки-учасники зазначеного проекту:

**АТ «АЛЬФА-БАНК»
ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»
АТ «Укресімбанк»
АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»
АТ «КРЕДИТВЕСТ БАНК»
АБ «УКРГАЗБАНК»
ПАТ «ПУМБ»
ПАТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»
АТ «ПРАВЕКС БАНК»**

**Найкращі практики провідних банків України з питань
фінансового моніторингу**

(Дотримання вимог санкційного законодавства)

м. Київ, 2018р.

Мета цього документу - довести до широкого загалу української банківської спільноти:

- найкращі приклади застосування норм чинного законодавства України;
- досвід відомих європейських банків в частині виконання вимог санкційного законодавства;
- міжнародні норми та підходи щодо їх практичної імплементації.

Спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) застосовуються державою з метою захисту національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, протидії терористичній діяльності, а також запобігання порушенню, відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави.

При цьому слід розуміти, що зміст превентивних заходів, що вживаються банком з метою дотримання вимог санкційного законодавства, має превалювати над їх формою.

Кожен з банків може долучитись до даного проекту шляхом:

- надання запитань/тем, які б на його думку доцільно було б освітити у подібних практиках;
- поділитись своїм власним досвідом;
- надання пропозицій стосовно покращення порядку доведення до банківської спільноти найкращих практик та їх застосування у повсякденній роботі;
- з будь-яких інших питань, пов'язаних з фінансовим моніторингом.

Перелік скорочень, наведених у документі

Закон про санкції	Закон України «Про санкції» від 14.08.2014 р.№ 1644-VII
Постанова № 654	Постанова Правління Національного Банку №654 від 01.10.2015 «Про забезпечення реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)»
Санкційні списки	Фізичні та юридичні особи, зазначених у рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року "Про виконання резолюції Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй від 20 липня 2015 року № 2231 щодо Спільного всеосяжного плану дій в частині персональних санкцій", уведеного в дію Указом Президента України від 15 червня 2016 року № 254/2016 (далі - Указ Президента України від 15 червня 2016 року № 254/2016), рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року "Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)", уведеного в дію Указом Президента України від 15 травня 2017 року № 133/2017 (далі - Указ Президента України від 15 травня 2017 року № 133/2017), рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 17 березня 2018 року "Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) згідно з резолюцією Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй № 2206 (2015) щодо Республіки Південний Судан", уведеного в дію Указом Президента України від 17 березня 2018 року № 71/2018 (далі - Указ Президента України від 17 березня 2018 року № 71/2018), рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 02 травня 2018 року "Про застосування та скасування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)", уведеного в дію Указом Президента України від 14 травня 2018 року № 126/2018 (далі - Указ Президента України від 14 травня 2018 року № 126/2018), рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 21 червня 2018 року "Про застосування та внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)", уведеного в дію Указом Президента України від 21 червня 2018 року № 176/2018 (далі - Указ Президента України від 21 червня 2018 року № 176/2018).
Інкасове Доручення (розпорядження)	розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача (контролюючого органу) до банку, що обслуговує платника,

	здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача
КБВ	кінцевий бенефіціарний власник (контролер)
НБУ	Національний банк України
РНБОУ	Рада національної безпеки і оборони України

Рекомендації щодо питань реалізації персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) застосованих РНБОУ

Позитивна практика

Ситуативний приклад 1

В Банку обслуговується клієнт К1 щодо якого заснована санкція «блокування активів». Рахунки клієнта заблоковано на строк застосування санкцій. Банк отримав Інкасове Доручення від Державної Фіскальної Служби щодо списання з рахунку клієнта К1 коштів на погашення податкового боргу.

Відповідно до Постанови №654, Банк зобов'язаний відмовити у виконанні розрахункового документа клієнту, зазначеному в санкційних списках, що є ініціатором переказу та до якого застосовані санкції "блокування активів". В даному випадку аналіз обставин показав, що ініціатором операції виступає не особа під санкціями, а Державна Фіскальна Служба.

З урахуванням юридичної складової даної ситуації, такі обставини дозволяють Банку виконати Інкасове Доручення від Державної Фіскальної Служби.

Висновок: така практика є позитивною, оскільки дії Банку залишаються в рамках чинного законодавства та застосованих санкцій.

Негативна практика

Ситуативний приклад 1

В Банку обслуговується клієнт К2 щодо якого застосована санкція "блокування активів". У зв'язку з цим, на виконання застосованих санкцій, його рахунок було заблоковано Банком. Через деякий час Клієнт подав до Банку платіжне доручення на сплату податку на прибуток та військового збору, яке Банк не може виконати відповідно до Постанови №654. Проте, наполягаючи на обов'язковій сплаті податків та на можливих штрафних санкціях з боку Державної Фіскальної Служби, клієнт все ж таки вимагає від Банку проведення даної операції.

Зважаючи на те, що кошти будуть перераховані до державних органів України, Банк здійснив операцію з рахунку клієнта.

Висновок: така практика є негативною у зв'язку з тим, що порушує положення Постанови №654, згідно із якою Банк зобов'язаний відмовити у виконанні розрахункового документа клієнту, зазначеному в санкційних списках, що є ініціатором переказу та до якого застосовані санкції "блокування активів". Жодних виключень щодо сплати обов'язкових платежів особою, щодо якої застосована така санкція, Постанова №654 не містить. Таким чином, у виконанні будь-якого розрахункового документа, незалежно від його призначення, має бути відмовлено. Банк мав відмовити клієнту та повернути клієнту розрахунковий документ без

виконання з проставленим написом про причину його повернення (із зазначенням дати повернення та посиланням на Закон України "Про санкції", укази Президента України від 15 червня 2016 року [№ 254/2016](#), від 15 травня 2017 року [№ 133/2017](#), від 17 березня 2018 року [№ 71/2018](#), від 14 травня 2018 року [№ 126/2018](#), від 21 червня 2018 року [№ 176/2018](#)), з підписами відповідального виконавця і працівника, який виконує функції контролера.

Про факт такої відмови Банк має повідомляти в НБУ у відповідному щомісячному звіті.

Ситуативний приклад 2

На рахунок клієнта К3, що не знаходиться в списках санкцій, в Банк А надходять кошти з Банку Б від особи О1, щодо якої застосовані санкції "блокування активів" та "зупинення фінансових операцій", як оплата за поставлений товар.

Банк А, відповідно до Постанови №654, зарахував та заблокував кошти на відповідному балансовому рахунку 2909, призначеному для обліку кредиторської заборгованості за операціями з клієнтами банку, на термін дії санкцій.

Про факт такої операції Банк А повинен повідомляти НБУ у відповідному щомісячному звіті.

Висновок: така практика є позитивною для Банку А, оскільки саме Банк А виконує норму Постанови №654 та застосовані санкції. Що стосується Банку Б, то в цьому випадку очевидно, що він не вжив достатніх заходів для зупинення розрахункових операцій з рахунку свого клієнта, що знаходиться в списках санкцій.

Ситуативний приклад 3

На рахунок клієнта К5, що не знаходиться в списках санкцій, до Банку А надходять кошти з Банку Б від особи О2, щодо якої застосована санкція "запобігання виведенню капіталів за межі України" як оплата за товар.

Відповідно до Постанови №654 Банку

Ситуативний приклад 2

В Банку обслуговується клієнт К4, щодо якого застосовані санкції "блокування активів" та "зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань". Клієнт К4 має в Банку строковий депозитний вклад, строк якого закінчився після дати застосування до нього санкцій, тобто під час дії санкцій.

Клієнт звернувся в Банк для отримання вкладу.

Зважаючи на те, що депозитний вклад було розміщено клієнтом до застосування санкцій, Банк здійснив виплату вкладу.

Висновок: така практика є негативною у зв'язку з тим, що порушує положення Постанови №654, згідно із якою Банк має зупинити виконання фінансових зобов'язань на користь осіб, зазначених у санкційних списках, до яких застосовано санкцію "зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань" - у повному обсязі. Банк не мав виплачувати депозитний вклад клієнту, а мав заблокувати ці кошти на термін застосування санкцій.

Ситуативний приклад 3

В Банку обслуговується клієнт К6, КБВ якого особа О3 знаходиться в санкційних списках та до нього застосована санкція "блокування активів". Клієнт К6 в списку санкцій не знаходиться.

Зважаючи на те, що КБВ клієнта

заборонено ініціювати переказ коштів на рахунок особи з санкційного списку, щодо якої застосована санкція "запобігання виведенню капіталів за межі України". Банк також має вжити заходів щодо запобігання виведенню за межі України капіталу особами, зазначеними в санкційних списках, до яких застосовано санкцію "запобігання виведенню капіталів за межі України". В той же час, Постанова не описує дій банку, в ситуації надходження коштів на рахунок клієнта не з санкційного списку від такої особи; тобто, аналіз обставин даної ситуації показав, що зараховування коштів, які надійшли від такої особи не заборонено.

Зважаючи на те, що дана операція здійснюється на території України та не має на меті виведення капіталів за межі України, дана операція не порушує заснованих санкцій, такі обставини дозволяють Банку А зарахувати кошти на рахунок клієнта КЗ.

Висновок: така практика є позитивною, оскільки дії Банку залишаються в рамках чинного законодавства та застосованих санкцій.

знаходиться в санкційних списках, Банк заблокував рахунки клієнта КБ.

Висновок: така практика є негативною у зв'язку з тим, що санкції застосовані до осіб з санаційного списку є персональними спеціальними економічними та іншими обмежувальними заходами, тобто такими, що застосовуються персонально до особи, що включена в список, та не розповсюджується на тих осіб, які знаходяться у неї у власності.